

Lausunto

25.04.2021

Asia: VN/8308/2021

Puolustusministeriön lausuntopyyntö; Asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistaminen; Työryhmän mietintö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Lausunnot koskien esitystä asevelvollisuuslain muuttamisesta

Pidämme asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistamista koskevan työryhmämietinnön lakiehdotuksia pääosin oikeina, tätä aikaa, nykytilannetta ja nykykäytäntöjä huomioivimpina.

Suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestykseen viitataan vain yleisesti hallituksen esitykseen asevelvollisuuslaiksi, ja perustuslakivaliokunnan siitä antamaan lausuntoon, ja todetaan, että näissä on käsitelty asevelvollisuuslain suhdetta perustuslakiin ja Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

Rauhanliitto katsoo, että olisi olennaista kirjata ja ”aukaista” tarkemmin millä lailla esitykset huomio ja suhtautuu perustuslakiin, perusoikeuksien toteutumiseen, ja millä lailla esitykset suhteutuu Suomen sitoviin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

Koskien esitystä asevelvollisuuslain muuttamisesta yksityiskohtaisemmin:

Rauhanliiton mielestä nykyisen muotoinen kutsuntatilaisuusmenettely on byrokraattinen rituaali, jota tulisi kehittää esimerkiksi keskiasteen koulujen yhteishaun suuntaan ja enemmän digi-aikaan sopivaksi. Tämä voisi toimia paremmin niin yksilön kuin armeijankin kannalta. Huomiona todettakoon myös että edelleen vaihtoehdosta asepalvelukselle, siviilipalveluksesta, tiedotetaan hyvin vaihtelevasti kutsuntojen yhteydessä, ja niihin liittyvässä tiedottamisessa.

Nyt esitetty asevelvollisuuslain 15 §:n esitetty muutosehdotus kutsuntakuulutuksesta annettavan ilmoituksen poistamisesta kunnan ilmoitustaululta lienee suhteellisen ongelmaton, emme usko että se on ollut kanava jota kautta nuoret saaneet tietoa kutsunnoista pitkään aikaan.

Ehdotus uuden momentin lisäämisestä 15 §:n kutsuntojen ajankohdan muuttamiseksi erityistilanteissa on perusteltu. Niin ikään 16 §:n ehdotettu muutos läsnäolovelvollisuudesta poikkeamiseen kutsunnoissa erityistilanteessa on perusteltu.

Palveluksen keskeyttämisen käsittelyn sujuvoittaminen on hyvä asia. Työryhmä ehdottaa asevelvollisuuslain 60 §:n lisäystä, jossa joukko-osaston komentajalle annettaisiin valta palveluskelpoisuuden päättämisestä. Terveydellisistä syistä vapauttamisen suhteen keskeisintä on liiton mielestä, että päätös palveluskelpoisuudesta noudattaa lääkärin antamia suosituksia, sekä velvollisen omaa kokemusta, ja että kotiuttaminen toteutetaan viivyttämättä.

Työryhmä ehdottaa muutosta lain 109 §:än koskien oikaisuvaatimuksen käsittelevää tahoa kertausharjoituksen vapautushakemuksesta annettuun päätökseen. Menettelyä on tarkoitus selkeyttää erityisesti reserviläisten kannalta. Rauhanliiton mielestä on hyvä jos prosessi nopeutuu ja selkiytyy, mutta tuemme jäsenjärjestömme Aseistakieltäytyjien kantaa ja huomiota, että perusteluissa mainittu harjoituksen sisällön tuntemus kun perustellaan hakemuksen käsittelevää tahoa, ei pitäisi vaikuttaa vapautusperusteisiin, vaan niiden tulee määräytyä yksinomaan lain 34 §:stä.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien esitystä laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Rauhanliitossa ei aikanaan pidetty asepalveluksen laajentamista vapaaehtoisena naisia koskevaksi erityisesti yhteiskunnan tasa-arvoa lisäävänä. Päinvastoin olemme kannattaneet oikeana kehityssuuntana enemmänkin muidenkin kuin naisten vapauttamista, perusoikeuksia rajoittavasta, asevaraisen turvallisuuden ratkaisuihin liittyvästä, pakko-velvollisuudesta. Sen suuntainen kehitys asepalvelun koulutusmuotojen suhteen ottaisi myös paremmin huomioon Suomen ihmisoikeusitsemukset, joiden suhteen Suomi saanut huomautuksia mm. että asevelvollisuuden suorittavien ja korvaavan palvelun siviilipalveluksen suorittavien ja näistä kummastakin palvelumuodosta eri syistä kieltäytyvien suhteen, ihmisiä kohdellaan eri lailla, ei yhdenvertaisesti.

Mutta kun naisia käy vapaaehtoisesti asepalveluksen, pidämme sinänsä hyvänä että sitä koskevaa sääntelyä ja palveluksen suorittavien oikeussuojaa yhtenäistetään muun asevelvollisia koskevan sääntelyn kanssa. Liiton mielestä lainmuutosehdotukset ovat pääosin kannatettavia.

Rauhanliiton mielestä naisten osalta se, että palvelukseen hakeudutaan vapaaehtoisesti, tulee kuitenkin olla osa palvelumuodon perusluonnetta koko sen ajan. Tämän vapaaehtoisuuden ja siitä syntyvän motivaatio-tekijän, luulisi olevan myönteinen asia myös puolustusvoimien kannalta ja nykyaikaa.

Rauhanliitto ei kannata ehdotukseen sisältyvää palveluksen aloittamismääräyksen peruuttamisajan lyhentämisestä 45 vuorokaudesta 30 vuorokauteen. Vapaaehtoisen asepalveluksen aloittaneiden näkökulmasta ehdotuksella on heidän asemaansa heikentävä vaikutus, sanktiottoman keskeyttämissäätöajan lyhetyssä. Koulutushaara-avaintojen jälkeenkin palvelukseen hakeutuneille henkilöille voi tulla sopeutumiseen ja soveltavuuteen muutoksia.

Myös naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suhteen, haluamme muistuttaa kuten jäsenjärjestö Aseistakieltäytyjäliitto, että oikeudesta siviilipalvelukseen, olisi syytä tiedottaa palveleville naisille nykyistä paremmin, ja siihen hakeutumiseen liittyvää prosessia, jos sen valitsee peruuttamisajan jälkeen, tulisi sujuvoittaa ja kehittää.

Asetusluonnos: valtioneuvoston asetus naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien asetusluonnosta

-

Asetusluonnos: puolustusministeriön asetus varusrahasta

Lausunnot koskien asetusluonnosta

Rauhanliitolla ei ole lausuttavaa

Muut mahdolliset kommentit

Muut mahdolliset kommentit

Rauhanliitolla ei ole muuta liittyen näihin lakiesityksiin vaan palaa parlamentaarisen komitean mietinnön ja esitysten suhteen laajemmin kokonaisuudistustarpeisiin asiakokonaisuuteena.

***

Lodenus Laura

Suomen Rauhanliitto - Finlands Fredsförbund - Suomen Rauhanliitto –
Finlands Fredsförbund ry kuudentoista suomalaisen rauhanjärjestön
kattojärjestö.